

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14 и 43/14), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ ПРИ
ЛАЈШМАНИЈАЗА

Член 1

Со ова упатство се пропишува дијагноза и третман при лајшманијаза.

Член 2

Начинот на дијагноза и третман на лајшманијазата е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на дијагноза и третман при лајшманијазата, по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот, може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на дијагнозата и третманот, при што од страна на докторот тоа соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на неговото донесување.

Бр. 07-2842/1
12 март 2014 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Годоров

ЛАЈШМАНИЈАЗА

МЗД Упатство
18.2.2010

- Предизвикувач
- Дистрибуција
- Пренос
- Значење во светски рамки
- Знаци и симптоми
- Дијагноза
- Третман и прогноза
- Превенција
- Поврзани извори

Предизвикувач

- Протозоална флагела *Leishmania*.

Дистрибуција

- Кожна лајшманијаза
  - Медитерански земји, Мала Азија, Индија, Африка, Централна и Јужна Америка.
- Мукокутана лајшманијаза
  - Јужна Америка.
- Висцерална лајшманијаза (кала- азар)
  - Медитерански земји (ендемична на источниот брег на Шпанија), Блиски Исток, Централна Азија, Индија, Кина, Африка, Јужна Америка.

Пренос

- Болеста се пренесува од глодари и кучиња преку песочни муви.

Значење во светски рамки

- Во ендемичните подрачја дванаесет милиони луѓе се заразени од лајшманијаза и со новите случаи се проценува дека ќе се достигне стапка од околу 2 милиони годишно.
- Во другите региони, болеста може да се сретне кај посетителите и имигрантите од ендемични подрачја.

Знаци и симптоми

- Кај кожната лајшманијаза, круста на кожата ќе се јави по инкубациониот период од неколку месеци. Крустата ќе се развие во улцер со дијаметар од околу 2 цм или поголема, која и при лекување од неколку години ќе резултира со депигментирана лузна.
- Мукокутаната лајшманија започнува со лицеви лезии кои треба да се лекуваат. По неколку месеци или години ќе се развијат мукозните улцери. Овие улцери може потполно да го деструираат назалниот септум и меките структури на усните и на носот.
- Инкубациониот период на висцералната лајшманијаза е вообичаено 3-8 месеци, но може да варира од 3 недели до 2 години. Типичните симптоми вклучуваат покачена температура, губиток на телесната тежина и зголемени лимфни јазли. Други симптоми може да бидат дијареја, темно пигментирани кожни лезии и други разни симптоми, поврзани со крвање. Најчести наоди при физикален преглед се лимфаденопатија и хепатоспленомегалија.

Дијагноза

- Кај кожната и мукокутаната лајшманија биопсија од ткивото и примероци за анализа треба да се земат од краевите на лезијата.
- Кај висцералната лајшманија, вообичаено се прави биопсија на коска, нормално во серумот може да се детектираат и антители.
- Собраните примероци од ткивата треба да се испратат за култивирање, боење и полимеразна верижна реакција (polymerase chain reaction- PCR) анализа.

Третман и прогноза

- Третманот може да се спроведува централизирано во одредени болници.
- Иако кутаната лајшманијаза може да се повлече спонтано, понекогаш е потребно таа да се третира со фармаколошка терапија или со мали хируршки зафати (ннд- C).
- Висцералната лајшманија, ако не се третира, доведува до смртен исход. Медицинскиот третман се состои од липозомален amfotericin B, пентавалентните антимоно соединенија или miltefosine.
- Третманот на мукокутаната лајшманија (ннд- D) во пракса е иста како кај висцералната лајшманија.
- Одговорот кон медицинскиот третман е добар, но мукокутаната лајшманијаза е најтешката форма за третман.

Превенција

- Не е достапна ни вакцина, ниту постои можност за профилакса.
- Заштита против песочни муви.

Автори:

Heli Siikamäki

Article ID: ebm01033 (001.083)

© 2012 Duodecim Medical Publications

Лајшманијаза– Поврзани извори

Поврзани извори

11.2.2009

- Internet izvori
- Literatura

Интернет извори

- Stark C. Leishmaniasis. eMedicine

Литература

- Alrajhi AA, Ibrahim EA, De Vol EB, Khairat M, Faris RM, Maguire JH. Fluconazole for the treatment of cutaneous leishmaniasis caused by *Leishmania major*. *N Engl J Med* 2002 Mar 21; 346(12):891-5. [PubMed](#)
- Soto J, Toledo JT. Oral miltefosine to treat new world cutaneous leishmaniasis. *Lancet Infect Dis* 2007 Jan; 7(1):7. [PubMed](#)
- Blum J, Desjeux P, Schwartz E, Beck B, Hatz C. Treatment of cutaneous leishmaniasis among travellers. *J Antimicrob Chemother* 2004 Feb; 53(2):158-66. [PubMed](#)
- Magill AJ. Cutaneous leishmaniasis in the returning traveler. *Infect Dis Clin North Am* 2005 Mar; 19(1):241-66, x-xi. [PubMed](#)
- Palumbo E. Current treatment for cutaneous leishmaniasis: a review. *Am J Ther* 2009 Mar-Apr; 16(2):178-82. [PubMed](#)

- Sundar S et al. Sundar S, Chakravarty J, Agarwal D, Rai M, Murray HW. Single-dose liposomal amphotericin B for visceral leishmaniasis in India. N Engl J Med 2010 Feb 11; 362(6):504-12. [PubMed](#)

Автори:

Тимот за ажурирање на МЗД упатства

Article ID: rel01065 (001.083)

© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM guidelines, 18.2.2010, www.ebm-guidelines.com**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до март 2015 година.**